

1. De iis qui habent potestatem ordinariam.

De Episcopis.

Cum plures in aliis hierarchiae iurisdictionis gradibus episcopali officio fungantur, initium ducimus ab Episcopis, quae enim de his dicemus ad illos etiam erunt applicanda. Hic autem, ut patet, loquimur solum de Episcopis *residentialibus*; qui enim *titulares* sunt ordinariam non habent iurisdictionem, sed solum delegatam, si eisdem commissa fuerit. Idem valet pro Patriarchis, Primatebus et Archiepiscopis *titularibus*.

Potestas Episcoporum considerari potest vel relate ad *concessiones indulgentiarum*, vel relate ad *vigilantiam*, qua tenentur ne abusus in dioecesi introducantur.

Quoad concessionem;

ex cap. *Cum ex eo 14. de Poenit. et Remiss. in fin.* Episcopi facultatem habent concedendi indulgentiam unius anni in dedicatione Ecclesiae, sive ab uno sive a pluribus Episcopis dedicetur, et quadraginta dierum pro anniversario dedicationis tempore, aliisque casibus; quas indulgentias concedere etiam possunt in perpetuum duraturas.

Quoad vigilantiam;

inter episcopalicia officia est etiam illud *invigilandi* ne abusus quoad indulgentiarum materiam obrepant. Quare Conc. Trid. sess. 25. Decr. *de Indulg.* eisdem mandat "ut diligenter quisque... abusus Ecclesiae sua colligat, eosque in prima Synodo Provinciali referat, ut aliorum quoque Episcoporum sen-

tentia cognita, statim ad Summum Pontificem defenantur. „Cum vero Provincialium Conciliorum convocatio per haec tempora neque frequens neque satis expedita esse dignoscitur, suadet Benedictus XIV *de Synodo lib. 13. c. xviii.* ut Episcopi in relationibus status suarum Ecclesiarum (de his abusibus) fideliter referant, simulque opportunum ipsis ab Apostolica Sede remedium implorent. „

Iamvero ut Episcopi facilius huic officio *invigilandi* satisfaciant, plures *facultates* ab ipso iure iisdem concessae sunt praesertim quoad *publicacionem indulgentiarum, editionem librorum de indulgentiis pertractantium, versiones, indulta, de quibus distinctim.*

De publicatione indulgentiarum:

Publicare indulgentias est authenticam notitiam earumdem fidelibus communicare. Iamvero Conc. Trid. sess. xxi. c. ix. R. decernit: "Indulgentias... deinceps... per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo publicandas esse."

Cum publicatio sit species quaedam *promulgationis*, nec est necessarium ut ab Episcopis publicentur quae iam Romae legitimo modo *promulgatae* sunt, ut accidit v. gr. de indulgentiis quae continentur in Bullis. Quin imo, quando Summus Pontifex indulgentiam quamlibet concedit *Urbi et Orbi*, ut fideles talem indulgentiam in variis dioecesibus lucrari possint, non requiritur ut haec indulgentia ab Ordinariis locorum promulgetur, sed sufficit, e contra, ut certi sint, praedictam indulgentiam a Summo Pontifice fuisse concessam. (*Collectanea ad usum societatis Missionis ad exterros.* Parisiis 1880, n. 529.)

Publicatio itaque respicit praesertim eas indulgentias, quae concedantur *favore* alicuius Ecclesiae, vel *coetus personarum*; et licet, quamdiu eas non permisit Episcopus publicari, retineant suum valorem, tamen expectanda erit publicatio Ordinarii postquam illas recognoverit, ut sciant fideles, an sint indulgentiae plenariae vel partiales, et quae sint conditiones assignatae ad illas acquirendas. (Cfr. *Collectanea ad usum Societatis Missionis ad exteriores*. Parisiis 1880, n. 531.)

Haec autem lex quoad indulgentiarum publicationem ligat omnes, ita ut nemo "sine Episcoporum licentia vel auctoritate potest illa Brevia (indulgentiarum, quae *de novo* per Papam conceduntur) seu illas indulgentias publicare, non obstante quacumque exemptione et praetensa consuetudine in contrarium, etiamsi pro Regularium Ecclesiis concedantur." (Ferraris v. *Indulg.* a. iv. n. 31; Fr. Th. *Diss. proem.* § 5.)

Ut vero tutius Ordinarius procedat in examine authenticitatis indulgentiae publicandae, decernit Concilium Tridentinum ut id exequetur adhibitis duobus de capitulo.

Cui quidem Conc. Trid. dispositioni adhaerentes PP. Concilii Prov. Viennensis anno 1858 habiti (*Collectio Lacensis*, tom. iv.) decreverunt: "Indulgentiis cognoscendis, secundum Patrum Tridentinorum decreta, duo de capitulo praeficiantur. Nullae in posterum indulgentiae in Ecclesiis sive saecularium sive regularium publicentur, quin earum litterae a predictis canonice subscriptae et ab antistite per se ipsum vel suum vicarium generalem approbatae fuerint. "

De *editione librorum de indulgentiis pertractantium*.

In Decretis de libris prohibitis quae post regulas Indicis addita sunt, haec leguntur § III. n. 12. "Indulgentiarum libri omnes, diaria, summaria, libelli, folia etc., in quibus earum concessiones continentur, non edantur absque licentia S. C. Indulg." qui articulus ex Decreto S. I. C. (D. 383. die 22 Ianuarii) "ita est intelligendus et in proxim deducendum, ut si agatur de edenda concessione alicuius indulgentiae vel summarii indulgentiarum, quod ex Brevi Apostolico vel Rescripto desumendum est, aut de summario ex auctoritate S. Congregationis iam vulgato, in potestate Ordinarii sit licentiam concedere earumdem indulgentiarum concessiones typis imprimendi (dummodo pro aliquo elenco non sit specialis et expressa prohibitio): e contra vero si sermo sit de summario vel antea collecto, sed nunquam approbato, vel nunc primum ex diversis collectionibus colligendo, requiritur expressa S. Congregationis licentia..." Excipitur elenchus indulgentiarum et privilegiorum etiam typis impressus, communicandus ab archiconfraternitatibus in aggregationibus, ab Ordinarii tamen loci recognitus, "cuius impressio in hunc tantum finem permittitur, etiamsi indulgentiarum concessiones sint depromptae ex pluribus Brevibus etc., non obstante...." (D. 388. 8 Ian. 1861).

Specialis et expressa prohibitio, de qua in parenthesi, habetur:

1º pro *Raccolta*, quocumque idiomate (D. 361. 30 Sept. 1852):

2º pro *Elencho Indulgentiarum Apostolicarum*,

pariter quocumque idiomate. (*Summarium Indulgentiarum in Rescripta authentica p. II. pag. 345*; cfr. Beringer, *Les Indulgences etc.* p. xix.)

De versionibus.

Prae oculis habendum est Decretum (D. 415. 29 Decemb. 1864) in quo declaratur: "Indulgentias adnexas precibus valere quocumque idiomate reci- tentur, dummodo versiones sint fideles.... ut constet de fidelitate versionis sufficit declaratio.... vel unius ex Ordinariis loci, ubi vulgaris est lingua, in quam vertitur oratio, cuius recitationi primitus indulgentia concessa fuit. ,

De Indultis.

Indulta vario modo expediri solent in diversis Romanis Congregationibus. Bizzari in sua *Collectanea* (pag. 366) refert praxim Congregationis EE. et RR. Pro re nostra sufficit adnotasse, Indulta concedi posse vel in *forma gratiosa* vel in *forma commissaria*, prout gratia directe conceditur sine ulla commissione pro executione vel cum commissione; iterum quae conceduntur in forma gratiosa vel conceduntur *absolute* vel *conditionate*, ut puta cum clausula *de consensu Episcopi*. Iamvero quoad Indulta in forma' gratiosa et absolute concessa, nulla est generatim episcorum potestas: e contra pro aliis.

De S. R. E. Cardinalibus.

S. R. E. Cardinales concedere possunt indulgentias 100 dierum in suis titulis, et generatim in omnibus locis in quibus habent iurisdictionem episcopalem vel quasi episcopalem, pro quibus eadem

fruuntur potestate *vigilantiae*, quam vidimus pro episcopis.

Cum nullibi in iure sermo fiat de potestate Cardinalium 100 dierum indulgentias conferendi, quaerunt DD. quomodo id obtinuerint. At quoniam agitur de personis, quae considerantur ut adhaerentes *lateri Pontificis*, nil facilius est excogitare quam id obtinuisse *ex vivae vocis oraculo*.

Praeterea in Bulla *Pastor bonus*, idibus Apr. 1744 habetur: "Omnibus... Christifidelibus qui ex veteri et laudabili instituto Poenitentiarium Maiores, munere suo statutis diebus Hebdomadae Maioris in tribus Basilicis solemini rita fungentem, pie reverenterque adierint, seseque poenitentiali virgae submisserint¹⁾, centum dies de iniunctis eis sive alias quomodolibet debitibus poenitentiis in forma Ecclesiae consueta, relaxandi perpetuam facultatem iidem Maiori Poenitentiario confirmamus, et quatenus opus sit de novo concedimus. „Craisson (*Manuale totius Iuris Canonici*, edit. III. Pictavii 1872 tom. III. 4550, 6°) addit quod "potest Magnus Poenitentiarius etiam per Delegatos concedere (supradictam indulgentiam).... Vide Ferraris nn. 23. 24. „ At neque in Bulla Benedicti XIV neque in Ferraris aliquid habetur de hac facultate delegandi.

¹⁾ Etiam illi qui sese submittunt virgae Poenitentiariorum Minorum Apostolicorum lucrantur ex concessione Benedicti XIV 20 dierum indulgentiam, sed placet referre ea quae de hac *virga* habet *Manuale Facultatum Minorum Poenitentiariorum Apostolicorum ex Poenitentiariis Minoribus ad S. Ioannem in Laterano Ord. FF. Minorum Reformatorum*

De Patriarchis et Primatibus.

Patriarchae et Primates qua *tales* ex iure communi nullam potestatem habent (Fr. Theod. p. I. c. III. a. VII.); qua vero *Episcopi* et *Archiepiscopi* possunt in suis dioecesibus et provinciis omne id quod possunt *Episcopi* et *Archiepiscopi*.

De Archiepiscopis.

Qua *Episcopi* cfr. supra. Qua *Archiepiscopi* ex cap. *Nostro 15. de Poen. et Remiss.* possunt in *tota* provincia concedere easdem indulgentias quas in propria dioecesi, et quidem etiam extra tempus visitationis.

editum. Romae, typis Fratrum Monaldi 1879, caput 1. n. 7.
De virga seu ferula qua utuntur Poenitentiarii.

“ Ut Poenitentiariorum Apost. munus ac excellens dignitas in Ecclesia decoraretur, eis insigne datum est, nempe *virga* seu *ferula*, iuxta antiquatam et nunquam interruptam primaevae Ecclesiae disciplinam.

Est ergo Virgae poenitentialis significatus respectu ipsius Poenitentiarii is, ut significet eius spiritualem potestatem et iurisdictionem quasi baculus pastoralis; respectu vero poententis tactus virgae significat eius dimissionem cum pace Domini, sicut antiqui Romani servum libertate donantes virga tangebant quasi pro ultima percussione.

Insuper ex concessione Benedicti XIV, 8 Febr. 1748, tam percussus poenitens quam percutiens Poenitentiarius, *toties, quoties*, indulgentiam 20 dierum lucrantur, iuxta Rescriptum Clement. XIV, 25 Sept. 1769, etiam animabus Purgatorii applicabilem. (*V. Rescripta in Archivio Archibasil. Lateranen.*)

Iuxta aliquot DD. citatos a Ferraris (v. *Indulgencia*, a. 2. n. 19.) Archiepiscopi possunt concedere 80 dies, loco 40; at hoc nullo fundamento nititur et contrarium est communiori DD. sententiae ac Decretis ipsius S. I. C., cuius Decretum hac super re datum 1 Iulii 1889 tenoris est sequentis:

“ Quamvis Saera Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposta exhibito olim dubio in una Camerinensi: “ Utrum Archiepiscopi ratiene dignitatis, impertiri possint fidelibus indulgentiam *octoginta dierum* post benedictionem cum Ven. Eucharistiae Sacramento seu post quascumque alias peractas functiones, cum e contra Pontificale Romanum *quadragesima* tantum *dierum* praescribat, respondisset sub die 22 Febr. 1847: *Servandum esse Pontificale Romanum;* attamen cum nonnulli inter Archiepiscopos, uti relatum est, etiam nunc post suetas sacras in Pontificalibus functiones Indulgentiam *octoginta dierum* fidelibus elargiantur, Archiepiscopo de Guatimala dubium est obortum num id ex speciali tantum Apostolico Indulso fieri valeat, an potius quia Archiepiscopi nonnullorum auctorum opinione freti hac facultate se gaudere arbitrati sunt. Quare ab hac Sacra Congregatione sequentis dubii solutionem expostulat: “ An Archiepiscopi absque speciali Apostolico Indulso *octoginta dierum* Indulgentiam elargiri valeant sibi subiectis Christifidelibus post habitam homiliam in Missis solemnibus in Pontificalibus celebratis. ” S. Congregatio sub die 1 Iulii 1889, auditio unius ex Consultoribus voto, respondit: *In Decisis* per Decretum in una Camerinensi sub die 22 Februarii 1847. ”

De Praelatis inferioribus.

Triplex est horum Praelatorum species.

Prima eorum qui praesunt certo generi personarum commorantium intra septa alicuius monasterii vel Ecclesiae, quae exempta sint a iurisdictione Episcopi.

Secunda eorum qui habent iurisdictionem in clerum et populum alicuius loci, qui tamen continetur intra territorium alicuius dioeceseos.

Tertia tandem, quae praecipua est, eorum qui iurisdictionem habent in clerum et populum alicuius loci qui constituit territorium proprium et separatum ab aliis dioecesis; et qui proprie dicuntur *Praelati nullius* atque in proprio territorio exercere possunt fere omnia quae ad episcopalem dignitatem pertinent.

Iamvero isti omnes *nullam habent indulgentias concedendi facultatem*; quoad potestatem vero *vigilantiae* Praelati duarum primarum specierum plus minusve limitatam habent, *Praelati vero nullius* ea pollent, sicut Episcopi.

Neque difficultas oriri potest ex eo quod Praelati Regulares possunt bona opera subditorum extraneis communicare. “ Dicendum est enim quidquid in hoc genere Praelati Religiosorum aut possint, aut faciant solum esse suffragiorum oblationes seu donationes, non vero esse indulgentiarum concessiones.... nam haec duo diversa esse manifestum est: nam quaelibet persona privata potest offerre suffragia pro alio ex suis operibus: indulgentiam autem concedere non potest etiam per modum suffragii. ” (Suarez de Poe-

nit. Disp. 55. sect. 5. n. 2). Quomodo autem possit Praelatus Religiosus alios participes facere satisfactionum quae fiunt in Ordine vide apud eundem Suarez (l. c. n. 6; Bonacina de *Indulg.* Diss. vi. q. 1. p. iii. prop. iii. etc.).

De Conciliis.

Concilia dividuntur in *generalia* et *particularia*. Iterum particularia in *plenaria*, *provincialia*, *dioecesana*, prout celebrantur pro aliqua regione vel provincia vel dioecesi. Iamvero quoad *vigilantiam* omnia Concilia possunt hac super re leges ad normam sacrorum canonum ferre: quoad *concessionem* Concilia *particularia* nihil possunt. Potestas enim concedendi indulgentias in inferioribus Papa est *taxata*, iuxta S. Thomam, *secundum ordinationem Papae*. Atqui in iure nihil est taxatum quoad eiusmodi Concilia. (Passerini, Tract. de *Indulgentiis*, edit. iii. Venetiis MDCXCV. q. lxxxv. n. 628.)

Relate vero ad Concilium *generale* haec observari possunt cum Suarez (l. c. diss. lv. sect. i. nn. 4. 5. 6.) “ Concilium generale considerari (potest) aut cum Summo Pontifice personaliter praesidente aut sine illo. Priori modo clarum est posse concedere indulgentias, saltem ratione Summi Pontificis quem includit: de hoc vero non disputamus, quia illud non habet ratione sui, nec quatenus corpus quoddam est, sed quatenus caput habet et virtute illius.... Sumendum ergo est Concilium sine praesentia Capitis. Quod duobus modis potest contingere. Primus est quando adsunt Legati nomine Pontificis; alter est quando

nullo modo adest Pontifex nec per se nec per alium, quod solum potest contingere vacante Sede Apostolica,... vivente Pontifice... erit schismaticum conciliabulum... Si ergo Concilium sit unitum Capiti per Legatos habere quidem poterit facultatem concedendi indulgentias ex concessione eius; tamen hac seclusa ex se et divino iure nullam habet, quia nullibi concessa est... et quia non est necessaria cum perseveret potestas in Capite, et haec sufficiat ad providendum in genere universo corpori... Atque hinc a fortiori colligitur idem dicendum esse de Concilio generali acephalo. „

2. De iis qui potestatem habent vicariam vel delegatam.

De his sermo est in lib. I. Decret. a tit. xxviii. ad tit. xxx.

Iamvero cum potestas horum generatim pendeat ab illis quorum vices gerunt, vel a quibus commisionem acceperunt, difficile est de iisdem loqui, quin prae oculis habeatur mandatum quod acceperunt. Quare, relictis reliquis, aliquid solum dicemus de Vicario Generali et de Vicario Capituli, et tandem de illis qui potestatem habent communicandi indulgentias.

De Vicario Generali.

Etsi Vicarius Generalis vi officii sui generaliter commissi expedire possit ea negotia quae ad ordinariam episcopi iurisdictionem spectant; nonnulla tamen exercere nequit sine speciali Episcopi man-

dato: ea nempe quae vel iure scripto, vel ex causae gravitate speciale commissionem requirunt. (D. 420. 18 Augusti 1868) Atqui inter haec recensenda est non solum indulgentiarum concessio, sed plura alia qaae cum iisdem connexionem aliquam habent. Quare prohibetur Vicario Generali, sine speciali commissione, Confraternitates erigere, confirmare statuta, testimoniales dare pro Confraternitatum aggregatione etc. (cfr. D. s. c.)

De Vicario Capitulari.

Relate ad *vigilantiam*, eadem pollent potestate ac Episcopi.

Relate ad *concessionem*, disputant DD. Communior videtur sententia quae negat, quam tenet etiam Fr. Theod. (p. i. cap. iii. a. iv.) Ratio autem horum est quia indulgentiarum largitio non censetur necessaria ad regimen Ecclesiae, quod Vicarius ad tempus administrat. Praeterea concessio indulgentiarum potest recenseri inter actus gratiosos qui proprii sunt Episcopi. Ceterum in praxi prae oculis habenda responsio S. Cong. Conc. die 13 Nov. 1688. Interrogata enim hac super re respondit: "Vicarius Capitularis se abstineat. „ Qua responsione S. C. C. licet in abstracto quaestionem iuris resolvere noluerit, tamen vetuit ne opinio auctornm tribuentium Vicario Capitularis facultatem concedendi indulgentias in proxim deduceretur. „ (Santi, *Prael. Iuris Can.* lib. i. tit. xxviii; Bened. XIV, *de Synodo*, lib. ii. c. ix. n. vii.)

De illis qui potestatem habent communicandi indulgentias.

Sicut R. P. concedere solet indulgentias sive *immediate* sive *per communicationem* indulgentiarum iam concessarum; ita dat etiam aliis eodem modo concedere indulgentias.

Cum de illis qui facultatem habent delegatam concedendi *immediate* indulgentias loquuti sumus, superesset aliquid dicendum de illis quibus potestas sit *communicandi* indulgentias; at de Regularibus atque Archiconfraternitatibus, quibus hoc ius competit, loquemur in 2^a parte; quoad vero Ecclesias, ut v. gr. Basilicas Maiores Urbis, et alia Collegia quae hoc privilegio fruuntur, nihil generale dici potest; cum modus quo communicatio fieri debet pendeat a tenore concessionis. Tantummodo adnotari potest quod communicari nequeat *privilegium altaris*, quod in iure habetur ut incommunicabile.

CAPUT IV.

D e Subiecto.

Subiectum in genere est ille cui directe conceditur indulgentia. Dixi *directe*, nam aliquo sensu indulgentiae conceduntur etiam defunctis qui earum fructus percipere possunt, tamen nonnisi *indirecte* et mediantibus vivis, quibus conceduntur applicabiles favore defunctorum. (S. Thom. sup. q. lxxi. a. 10.)

Iam vero cum indulgentiae nequeant omnibus concedi, videndum est quaenam requirantur ut quis indulgentiarum subiectum dici possit.

Requiritur itaque:

1° ut sit *baptizatus*, quia potestas ecclesiastica ligandi et solvendi non exercetur nisi in subditos. Quare incapaces sunt indulgentiarum infideles, cunctum;

2° ut sit *actu membrum Ecclesiae*, quia indulgentiarum beneficium spectat ad communionem Sanctorum, cuius participes non sunt qui sive per apostasiam sive per excommunicationem sunt avulsi ab Ecclesia. Quare incapaces sunt apostatae, haereticci, schismatici, excommunicati excommunicatione maior;

3° ut sit *subditus concedentis*, indulgentia enim est actus iurisdictionis. Usu tamen receptum est ut vagi, advenae et peregrini lucrari possint indulgentias locales quae tamen concessae non sint pro determinato coetu personarum, hi enim fruuntur privilegiis locorum, in quibus vagantur et peregrinantur; sicuti etiam Regulares etsi exempti a iurisdictione episcopali. Regulares enim in favorilibus ab episcopali iurisdictione non excluduntur;

4° ut *capax sit peccandi*, non enim potest remitti poena quae non potest adesse. Quare incapaces sunt pueri ante usum rationis et perpetuo amentes; sicuti ob suam perfectionem Immaculata Virgo Deipara, quae immunis fuit ab omni culpa non solum originali sed etiam actuali. Inquiri potest an B. Maria Virgo si non sibi, animabus saltem Purgatorii indulgentias lucrifacere potuisset. Iam vero in sen-